

Udskriftsdato: 9. januar 2026

CIS nr 9155 af 18/03/2010 (Gældende)

Cirkulæreskrivelse til politi og anklagemyndighed om anholdtes ret til underretning af pårørende mv., kontakt til advokat og nationale repræsentation samt adgang til læge

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsministeriet, j.nr.

Cirkulæreskrivelse til politi og anklagemyndighed om anholdtes ret til underretning af pårørende mv., kontakt til advokat og nationale repræsentation samt adgang til læge

1. Indledning

1.1. I denne cirkulæreskrivelse fastsættes nærmere regler om anholdtes adgang til selv at underrette pårørende mv. om anholdelsen, kontakte en advokat samt anmode om at blive tilset af en læge, når anholdte er indtransporteret til politistation el. lign.

Cirkulæreskrivelsen bevirker ikke en indskrænkning i politiets pligt til af egen drift om fornødent at underrette pårørende eller sørge for, at den anholdte får bistand af en advokat eller en læge.

De retningslinjer for anholdelser inden for strafferetsplejen, der er fastlagt i afsnit 2-6 nedenfor, finder i fornødent omfang tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor en person er taget i forvaring af politiet, uden at der er tale om en anholdelse i strafferetsplejens former, f.eks. vidner, fagedklienter og frihedsberøvede efter politiloven.

1.2. Den anholdte skal orienteres om de rettigheder, der følger af denne cirkulæreskrivelse.

Orienteringen af den anholdte skal gennemføres på et sprog, som den anholdte forstår.

Med henblik på orientering af den anholdte, når denne er indbragt på politistationen, har Rigspolitiet udarbejdet en skriftlig vejledning (blanket P 570). Vejledningen findes på dansk, engelsk, tysk, fransk, spansk, tyrkisk og arabisk.

Den skriftlige vejledning skal altid udleveres til den anholdte, medmindre det er åbenbart, at den pågældende ikke forstår en af de sproglige versioner, vejledningen foreligger i. I så fald skal vejledning om den anholdtes rettigheder uden ugrundet ophold sikres på anden måde – eventuelt ved tilkaldelse af tolk. I tilfælde af at det helt undtagelsesvist måtte vise sig ikke at være muligt at vejlede den anholdte om rettighederne efter denne cirkulæreskrivelse, inden den pågældende skal løslades – f.eks. fordi det ikke er muligt at tilvejebringe tolkebistand – bør en skriftlig vejledning på engelsk i almindelighed udleveres til den anholdte ved løsladelsen.

1.3. Iagttagelsen af ovenstående regler noteres i anholdelsesrapporten el. lign. Hvis der ikke udarbejdes anholdelsesrapport el. lign., skal der i stedet foretages notat i døgnrapporten. Er orientering af den anholdte ikke sket ved udlevering af den skriftlige vejledning på dansk, anføres tillige, hvordan orienteringen er sket. I tilfælde af at det har været nødvendigt at løslade den anholdte, uden at det har været muligt at orientere anholdte på et sprog, den anholdte forstår, skal det udtrykkeligt anføres, hvordan vejledning er søgt sikret, herunder hvad politiet har gjort for at finde en tolk.

2. Underretning af pårørende eller andre om anholdelsen

2.1. Det fremgår af retsplejelovens § 758, at den anholdte – med de undtagelser, der er nævnt i bestemmelsen – ikke er undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens øjemed og ordenshensyn nødvendiggør. Om denne bestemmelse har Strafferetsplejeudvalget i betænkning 728/1974 om anholdelse og varetægt anført følgende (s. 62):

”Det er udvalgets opfattelse, at det under hensyn til anholdelsens kortvarighed ikke er påkrævet herudover i loven at give regler om behandlingen af anholdte. Udvalget er opmærksom på, at den anholdte på en række punkter kan have behov for bistand, f.eks. med hensyn til underretning af pårørende, arbejdsgiver og eventuelt advokat, samt til at drage omsorg for sine personlige ejendele. Udkastet giver i den foran nævnte regel en anvisning på, at den anholdte kan sætte sig i forbindelse med omverdenen, for så vidt dette er foreneligt med anholdelsens øjemed og ordenshensyn. Den nærmere regulering kan eventuelt ske ved instruksoriske forskrifter. Udvalget betragter det som en selvfølge, at politiet ved anholdelsen

af personer under 18 år underretter forældremyndighedens indehaver eller andre, der har den faktiske omsorg for den unge, jfr. rigsadvokatens cirkulære nr. 174 af 4. august 1966 punkt 50. Også anholdte over denne alder bør, hvis ikke afgørende efterforskningsmæssige hensyn er til hinder herfor, have adgang til – eventuelt telefonisk – at underrette familie og efter omstændighederne arbejdsgiver, advokat og andre. Undertiden kan det være rimeligt, at underretning foretages af en polititjenestemand.”

Justitsministeriet er enig i den opfattelse, som Strafferetsplejeudvalget har givet udtryk for.

Udenlandske statsborgere, der anholdes i Danmark, skal uden ugrundet ophold orienteres om retten til selv eller via politiet at kontakte deres lands ambassade eller konsulat, jf. Wienerkonventionen af 24. april 1963 om konsulære forbindelser.

2.2. Med henblik på at præcisere, hvilken fremgangsmåde der bør følges med hensyn til den anholdtes adgang til at underrette pårørende mv. om anholdelsen, fastsættes det herved som den almindelige ordning, at politiet uden ugrundet ophold skal give den anholdte lejlighed til at underrette sine nærmeste pårørende eller andre relevante personer, f.eks. sin arbejdsgiver, om anholdelsen.

Den anholdte skal derfor som hovedregel have adgang til at foretage en sådan underretning i umiddelbar tilknytning til, at vedkommende indbringes til politistationen. Praktiske forhold og den anholdtes øjeblikkelige reaktion på en muligt overraskende anholdelse vil i almindelighed tale imod, at underretning gives på et tidligere tidspunkt.

2.3. Den anholdte kan helt eller midlertidigt nægtes adgang til at foretage den omtalte underretning af pårørende mv., hvis der efter sagens konkrete omstændigheder er grund til at antage, at anholdte vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen ved at advare eller påvirke andre eller foranledige spor, genstande eller andet fjernet.

Er det ikke muligt umiddelbart i tilknytning til indbringelsen på politistationen at vurdere risikoen for, at anholdte gennem underretningen vil vanskeliggøre forfølgningen, skal politiet uden ugrundet ophold afklare dette spørgsmål.

Er underretning midlertidigt nægtet af hensyn til foretagelsen af bestemte efterforskningsskridt, skal disse efterforskningsskridt søges gennemført snarest muligt.

2.4. I tilfælde, hvor den anholdte nægtes adgang til at foretage underretning, skal underretningen som udgangspunkt foretages af en polititjenestemand, hvis anholdte ønsker det. Sådan underretning skal i givet fald foretages uden ugrundet ophold, efter at det er afklaret, at den anholdte må nægtes adgang til selv at foretage underretning.

Polititjenestemænd, som skal give underretning til pårørende mv., skal underrette den anholdte om resultatet heraf.

2.5. Underretning ved en polititjenestemand kan undlades i tilfælde, hvor der efter sagens konkrete omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at underretning om anholdelsen i sig selv vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, og afgørende hensyn til efterforskningen taler herfor. Efterforskningen skal i givet fald tilrettelægges på en sådan måde, at underretning kan ske uden ugrundet ophold. Underretning ved en polititjenestemand – hvor anholdte ønsker det – kan ikke undlades, efter at den anholdte fremstilles i grundlovsforhør i et offentligt retsmøde.

2.6. Iagttagelsen af ovenstående regler noteres f.eks. ved anførsel i anholdelsesrapporten el. lign. Hvis der ikke udarbejdes anholdelsesrapport el. lign., skal der i stedet foretages notat i døgnrapporten.

Hvis den anholdte efter pkt. 2.3 nægtes adgang til underretning, eller hvis underretning efter pkt. 2.5 helt undlades, noteres tillige baggrunden herfor. Beslutning om at nægte eller undlade underretning træffes af den vagthavende eller af den, der leder efterforskningen af sagen.

3. Anholdtes adgang til at kontakte en advokat

3.1. Ud fra de samme hensyn, som er nævnt under pkt. 2.1, fastsættes det herved, at politiet uden ugrundet ophold skal give anholdte lejlighed til at kontakte en advokat, der opfylder betingelserne for at kunne virke som forsvarer i sagen, jf. herved retsplejelovens kapitel 66. Om det nærmere tidspunkt herfor gælder, hvad der er anført under pkt. 2.2.

3.2. Som det fremgår af reglerne i retsplejelovens kapitel 66, kan retten under visse betingelser afvise en valgt forsvarer eller nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker. Hvis der i sagen er omstændigheder, der medfører, at politiet vil modsætte sig, at en bestemt advokat beskikkes som forsvarer, kan politiet foreløbigt nægte anholdte ret til at kontakte denne bestemte advokat. Spørgsmålet om, hvorvidt den anholdte skal have ret til bistand fra den pågældende advokat, må herefter forelægges for retten, jf. herved retsplejelovens § 730, stk. 3, og § 733, stk. 2. Den anholdte skal i givet fald have lejlighed til uden ugrundet ophold at kontakte en anden advokat, der opfylder betingelserne for at kunne virke som forsvarer.

3.3. Efter reglerne i retsplejelovens kapitel 67 har forsvareren adgang til at overvære politiets afhøringer af sigtede. Den anholdte har adgang til at tale med sin advokat uden politiets tilstedeværelse.

3.4. Politiet skal som hidtil i forbindelse med vejledningen af en sigtet om adgangen til at kontakte en advokat oplyse den sigtede om, at den sigtede er pligtig at erstatte det offentlige vederlaget til forsvareren, hvis vedkommende findes skyldig, jf. § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 467 af 26. september 1978. Politiet må selvsagt ikke søge at påvirke den sigtedes vurdering af sit behov for advokatbistand.

3.5. Iagttagelsen af ovenstående regler noteres f.eks. ved anførsel i anholdelsesrapporten el. lign. Hvis der ikke udarbejdes anholdelsesrapport el. lign., skal der i stedet foretages notat i døgnrapporten.

4. Anholdtes adgang til lægelig bistand

4.1. Det må betragtes som en selvfølge, at personer, der er anholdt, kommer under lægelig behandling i alle tilfælde, hvor der er behov herfor, enten ved at de bringes til skadestuen på et hospital eller til vagtlægen eller ved tilkaldelse af læge til politistationen, alt efter hvad der i den konkrete situation skønnes mest hensigtsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Når en anholdt har behov for lægehjælp skal politiet – alt efter situationen – uden ugrundet ophold enten bringe vedkommende til hospital mv., tilkalde læge til politistationen, eller give anholdte lejlighed til at kontakte en læge.

4.2. Anholdtes ønske om at kontakte en bestemt læge skal imødekommes i det omfang, det under hensyn til tid og sted er praktisk muligt. Anholdte kan kun nægtes adgang til at kontakte en bestemt læge, hvis den anholdtes kontakt med den pågældende læge må antages at ville hindre eller modvirke efterforskningen.

4.3. Den anholdte skal så vidt muligt have adgang til at blive lægeundersøgt uden politiets tilstedeværelse, hvis vedkommende ønsker det, og det skønnes sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Det forudsættes, at lægen orienterer politiet om eventuelle lægelige forhold, som politiet bør være opmærksom på af hensyn til den anholdtes sundhedsmæssige tilstand under anholdelsen, og at den anholdte underrettes herom.

4.4. Det skal noteres – f.eks. ved anførsel i anholdelsesrapporten el. lign. – hvis anholdte har fremsat ønske om at få kontakt til en læge. Hvis der ikke udarbejdes anholdelsesrapport el. lign., skal der i stedet foretages notat i døgnrapporten. Iagttagelsen af de ovenstående regler noteres på tilsvarende måde.

Hvis anholdtes ønske om lægehjælp ikke imødekommes, noteres dette og den nærmere baggrund herfor. Beslutning herom træffes af den vagthavende eller af den, der leder efterforskningen af sagen.

5. Personer, der er påvirket af spiritus mv.

5.1. Det forekommer, at politiet helt eller delvist må udsætte afhøringen af en anholdt i situationer, hvor den anholdte på grund af påvirkning af spiritus, narkotika, medicin el. lign. ikke for tiden skønnes egnet til afhøring. Det vil tilsvarende kunne forekomme, at en person ved anholdelsen er i en sådan tilstand, at den pågældende først på et senere tidspunkt, når tilstanden er bedret, har mulighed for at udnytte adgangen til selv at kontakte en advokat. Den pågældende bør derfor, så snart tilstanden er således bedret, gives lejlighed til at kontakte en advokat, jf. i øvrigt ovenfor under pkt. 3.

5.2. Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at der for så vidt angår personer tilbageholdt med henblik på detentionsanbringelse er fastsat særlige regler i Rigspolitiets kundgørelse om detentionsanbringelse af spirituspåvirkede personer. Der henvises særligt til kundgørelsens bestemmelser om den tilbageholdtes adgang til at underrette sit hjem og om lægeundersøgelse af den tilbageholdte.

6. Unge under 18 år

Ved anholdelse af unge under 18 år finder ovenstående regler tilsvarende anvendelse. Opmærksomheden henledes tillige på Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2007 om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere. Der henvises særligt til reglerne om politiets underretning af hjemmet og de sociale myndigheder.

Der skal naturligvis også i øvrigt tages sådanne hensyn til den anholdtes særlige forhold og behov, som vedkommendes unge alder tilsiger.

7. Ikrafttræden

Denne cirkulæreskrivelse træder i stedet for Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 12154 af 12. juni 2001 til politi og anklagemyndighed om underretning til pårørende eller andre om en anholdelse, om anholdtes lejlighed til at kontakte advokat og om anholdtes adgang til at få tilkaldt lægelig bistand.

Justitsministeriet, den 18. marts 2010

CARSTEN KRISTIAN VOLLMER